

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

دستورالعمل تشدید اقدامات بهداشت محیط و حرفه ای

در مقابله با کرونا (مراکز، اماکن عمومی، واحدهای کارگاهی و منازل)

اسفند ۹۸ (نسخه اول)

مقدمه:

با عنایت به ضرورت اجرای برنامه مقابله با کرونا نقش اقدامات بهداشت محیط و حرفه ای در کنترل عوامل محیطی حائز اهمیت می باشد. لذا این دستورالعمل برای اجرای دقیق و هدفمند برنامه جهت بهره برداری ارسال می گردد.

این برنامه با اولویت نظارت بر مراکز و اماکن حساس و واحدهای کارگاهی، با حضور فعال بازرسی بهداشت محیط و حرفه ای، ممیزان دفاتر خدمات سلامت، سازمان بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سایر ادارات ذیربط مجهز به تجهیزات پرتابل سنجش در روزهای اداری و تعطیل (۸ صبح لغایت ۲۰ شب) همراه با آنکال ۲۴ ساعته در سراسر کشور اجرا میگردد.

فعالیت ها:

- هماهنگی و مشارکت های بین بخشی و برون بخشی
- آموزش و اطلاع رسانی عمومی
- اقدامات بهداشت محیطی در منزل فرد مبتلا
- پایش، نظارت و بازرسی
- گزارش دهی

الف: هماهنگی

- ۱- پیگیری در ستاد استانی بیماری کرونا
 - ۲- هماهنگی با سازمان بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به منظور همکاری بسیج در برنامه مقابله با بیماری کرونا
 - ۳- هماهنگی با تعزیرات حکومتی استان، شهرستان ها و سایر دستگاه های مرتبط در خصوص تشکیل تیم های مشترک
 - ۴- تشکیل جلسه هماهنگی با مراکز بهداشت شهرستان های تابعه در اجراء مناسب و نظارت مستمر
 - ۵- پیگیری و حضور فعال در کمیته های درون دانشگاهی
- تذکر: توصیه می گردد اکیپ های بازرسی ملبس به یونیفرم ابلاغی تحت عنوان بازرسی بهداشت محیط و حرفه ای با نماد معاونت بهداشت برای بازرسی و یونیفرم رسمی ادارات مربوطه با بازوبند اکیپ مقابله با کرونا.
- ۶- تشکیل اکیپ های بازرسی و نظارت در معاونت های بهداشت آن دانشگاه و مراکز شهرستان های تابعه "
 - ۶-۱ تشکیل اکیپ اقدامات آموزشی، گند زدایی و ضدعفونی موارد مشکوک در منازل، مرکب از کارشناس بهداشت محیط یا بهداشت حرفه ای ، بسیج و بیماری ها (کارشناس بهداشت محیط/حرفه ای در اکیپ مذکور در

- مرتب اول که برای نماینده بسیج جنبه آموزشی خواهد داشت شرکت نموده و در مراتب بعدی جهت پیگیری و ارائه گزارش بعده نماینده بسیج محل یا اداره خواهد بود.)
- ۶-۲ تشکیل اکیپ دو نفره تشدید بازرسی ها در مراکز ، اماکن عمومی و کارگاهی مرکب از کارشناس بهداشت محیط یا کارشناس بهداشت حرفه ای
- ۶-۳ تشکیل اکیپ های بازرسی ادارات مرکب از کارشناس بهداشت محیط یا کارشناس بهداشت حرفه ای و یک نفر از بسیج ادارات برای بازرسی اداره مربوطه
- ۶-۴ تشکیل اکیپ های بازرسی مشترک مرکب از کارشناس بهداشت محیط یا کارشناس بهداشت حرفه ای و نماینده تعزیرات حکومتی
- ۶-۵ تشکیل اکیپ های بازرسی مشترک مراکز و اماکن عمومی و کارگاهی مرکب از کارشناس بهداشت محیط یا کارشناس بهداشت حرفه ای و نماینده سایر ادارات و اصناف با توجه به ارتباط موضوع
- ۶-۶ بکارگیری تیم های ممیزی دفاتر خدمات سلامت
- ۷- انجام هماهنگی های لازم با سازمان های مربوطه از جمله استانداری، فرمانداری ها، شهرداری ها، اتاق اصناف و... به منظور کنترل و عدم فعالیت بازارهای موقت مانند بازارهای هفتگی، فصلی و روز بازارها و کنترل تجمعات انسانی
- ۸- برگزاری جلسه توجیهی برای مسئولین و مدیران استانی و شهرستانی برون بخشی و درون بخشی و همچنین بازرسین بهداشت محیط و حرفه ای و بسیج
- ۹- اطلاع رسانی در راستای مشارکت مردمی با اعلام شماره سامانه بهداشت ۱۹۰ و ۴۰۳۰ و یا تلفن تماس های مردمی دانشگاه
- ۱۰- هماهنگی با مخابرات استان جهت ارسال پیامک های آموزشی

ب: آموزش و اطلاع رسانی عمومی

۱. تهیه و نصب بنرهای اطلاع رسانی در خصوص اجرای برنامه مقابله با بیماری کرونا حداقل در محل ستاد معاونت و محل مرکز بهداشت شهرستان و در ورودی و خروجی های مناطق شهری و میدانی اصلی شهرها
۲. استفاده از تابلوهای الکترونیکی در اطلاع رسانی عمومی
۳. تهیه و نصب بنرهای آموزشی با مطالب مناسب و کاربری در محل های عمومی (مراکز پر جمعیت، گردشگری، توریستی و نقاط ورودی و مرکزی شهرها و اماکن بین راهی در صورت فعال بودن)
۴. چاپ مطالب آموزشی مرتبط با برنامه در روزنامه ها و مجله های علمی
۵. چاپ، تکثیر و توزیع پوستر و پمفلت آموزشی
۶. بارگذاری مطالب آموزشی در وب سایت دانشگاه
۷. اطلاع رسانی عمومی از طریق رسانه های عمومی بویژه شبکه های رادیویی و تلویزیونی استانی از طریق روابط عمومی یا با هماهنگی روابط عمومی دانشگاه
۸. اطلاع رسانی عمومی به منظور کاهش سفر و تردد های غیر ضروری

۹. همراه داشتن مواد غذایی به صورت ایمن و بهداشتی در طول سفر

۱۰. همراه داشتن وسایل شستشو و ضد عفونی دست

۱۱. همراه داشتن ماسک

ج: اقدامات بهداشت محیطی در منزل فرد مبتلا

۱. همراه داشتن تجهیزات و لباس حفاظت فردی (لباس، ماسک، دستکش و چکمه)

۲. همراه داشتن تجهیزات مورد نیاز جهت گندزدایی در صورت نیاز

۳. همراه داشتن وسایل و لوازم آموزشی از جمله پمفلت

۴. کنترل کلیه نقاط مختلف منزل از جمله نقاط در معرض و یا در دسترس بیمار

۵. آموزش بهداشت فردی به همه اعضای خانوار به ویژه بیمار (ترجیحا" توسط کارشناس بیماریهای همراه اکیپ) از جمله شستن و ضد عفونی دست ، توصیه به عدم تماس مستقیم دست به سطوح ، عدم دست دادن، رعایت فاصله حداقل یک متر به ویژه با بیمار و

۶. آموزش بهداشت ساختمان و تجهیزات از جمله: نظافت و گندزدایی مستمر اتاق ها ترجیحا" با جاروبرقی، شستشو و نظافت مستمر سینک ظرفشویی و روی کابینت در دسترس ، سرویس های بهداشتی و حمام، دستگیره در، گوشی تلفن، لب تاب، تبلت و سایر وسایل تجهیزات مورد استفاده

قابل توجه: تهویه مستمر داخل منزل بایستی انجام شود بطوریکه در هر زمان از شبانه روز بوی نامطبوع و رطوبت در داخل منزل به ویژه اتاق استراحت بیمار حس نگردد. در صورت نداشتن سیستم تهویه مصنوعی با بازگذاشتن در و پنجره در توالی مختلف وضعیت هوای داخل اتاق را تازه نگهداشته شود. البته در مناطق سردسیر و ساعات شبانه مراقبت گردد که هوای داخل اتاق بیش از حد سرد نشود.

۷. جمع آوری پسماند خانگی بطور مرتب و مستمر در داخل سطل زباله در دار ، طوریکه هیچ پسماندی بصورت روباز نبایستی در منزل نگهداری شود .

روش و ترتیب ضد عفونی:

۱- ضد عفونی دست قبل از دست زدن به غذا و نوشیدنی

۲- ضد عفونی دست قبل از دست زدن به دهان، بینی و چشم

۳- ضد عفونی دست بعد از دست زدن به هر سطوح از جمله گوشی تلفن، دستگیره در و نظایر آن

۴- ضد عفونی دست بعد از دستشویی

قابل ذکر است که ضد عفونی ترجیحا" با مواد ضد عفونی کننده دست بر پایه الکی انجام شود.

روش و ترتیب گندزدایی:

۱- گندزدایی کلیه سطوح: کابینت آشپزخانه در دسترس، سینک ظرفشویی، میز غذاخوری، دستگیره های در،

پیچره، کمد، کابینت، یخچال ، فریزر و نظایر آن

- ۲- گندزدایی سرویس بهداشتی و حمام و نرده های موجود در منزل و یا راه پله های موجود و همچنین سطوح مورد استفاده در حیاط و انباری
- ۳- گندزدایی ظروف مورد استفاده همه اعضای خانوار
- ۴- گند زدایی لوازم و تجهیزات مرتبط با بیمار

ترتیب گندزدایی به شرح ذیل:

- ۵- برای سطوح عمومی منزل و حداقل یکبار در شبانه روز
- ۶- برای سرویس ها و نرده ها و دستگیره ها و... حداقل یکبار در روز
- ۷- برای ظروف و استکان و لیوان بعد از هر بار استفاده
- ۸- دستگیره در ورودی به منزل و دستگیره و شیرآلات دستشویی بعد از هر بار دست زدن
- ۹- کلیه سطوح و ظروفی که بیمار در تماس می باشد بعد از هر تماس به صورت جداگانه با سایر ظروف و وسایل اعضای دیگر خانوار

قابل توجه:

- ۱- ماده گندزدای مورد استفاده برای سیستم های حساس الکترونیکی و فلزی های قایل زنگ زدگی استفاده از ماده گند زدا بر پایه الکی و برای سایر سطوح از هیپوکلرید سدیم همان سفید کننده خانگی استفاده شود.
- ۲- محلول گند زدای خانگی از سفید کننده با یک پیمانه از سفید کننده ۵٪ باضافه ۹۹ پیمانه آب (یک قاشق سفید کننده در یک لیتر آب) درست می شود. باید توجه داشت که آب بایستی خنک باشد.
- ۳- در صورت در دسترس بودن سفید کننده خانگی ۲/۵ درصد جهت تهیه محلول گندزدا بایستی دو پیمانه از سفید کننده را به ۹۸ پیمانه آب اضافه نمود. یعنی دو قاشق غذاخوری سفید کننده به یک لیتر آب

د: پایش ، نظارت و بازرسی

۱. پایش
 - ۱-۱: پایش مستمر کارشناسان مرکز سلامت محیط و کار از دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور
 - ۱-۲: پایش مستمر بر اجرای برنامه در سطح شهرستان های تابعه توسط کارشناسان بهداشت محیط و حرفه ای معاونت بهداشت
 - ۱-۳: پایش مستمر واحد بهداشت محیط و حرفه ای شهرستان بر مراکز جامعه خدمات سلامت تابعه
 - ۱-۴: پایش مدیر طرح از نحوه عملکرد دفاتر خدمات سلامت

۲. نظارت بر اماکن حساس

- ۲,۱. تشدید بازرسی از مراکز بیمارستانی، بهداشتی درمانی و آزمایشگاهی فعال، به خصوص مراکز ارائه دهنده خدمات مقابله با کرونا
- ۲,۲. تشدید بازرسی از مراکز دفع پسماند به خصوص پسماندهای ویژه عفونی

- ۲,۳. تشدید بازرسی از آرامستان ها به خصوص مراکزی که دفن اجساد مشکوک و قطعی بیماری را دارند
- ۲,۴. تشدید بازرسی از پایانه های مرزی زمینی، ریلی، دریایی و هوایی
- ۲,۵. تشدید بازرسی از مناطق آزاد تجاری و صنعتی

۲,۶. نظارت و تشدید بازرسی از کلیه اماکن عمومی تحت پوشش با در نظر گرفتن اولویت **اماکن حساس** از قبیل سرویس های بهداشتی عمومی داخل شهری و بین راهی، اماکن بین راهی، مهمانسراها، هتل، متل، مسافرخانه، زائرسرا و اقامتگاه ها، پارک ها، تفرجگاه ها و آرایشگاه های زنانه با تأکید بر رعایت بهداشت فردی، گند زدایی ابزار و تجهیزات و بهداشت ساختمان، کنترل آب مصرفی و دفع صحیح پسماند و فاضلاب، نظافت عمومی و عدم استعمال دخانیات

۲,۷. نظارت و تشدید بازرسی بر ترمینال های مسافربری، ایستگاه های راه آهن، فرودگاه ها، اتوبوس ها و قطارهای مسافربری ... با تأکید بر عرضه مواد غذایی سالم، دقت در حفظ ایمنی مواد غذایی، بهداشت فردی شاغلین مرتبط با تهیه و توزیع مواد غذایی، استفاده از آب شرب و یخ مورد تایید با اولویت استفاده از آب بسته بندی شده در وسایط نقلیه عمومی مسافربری، نظافت عمومی، نظافت سرویس های بهداشتی، گندزدایی سطوح، بهداشت ابزار و تجهیزات (پتو، ملحفه و استکان و لیوان مورد استفاده در قطارها) و کنترل و کاهش استعمال دخانیات از جمله قلیان در اماکن و مراکز فوق

۳. نظارت بر مراکز حساس

۳,۱. نظارت و بازرسی بهداشتی از کلیه مراکز تهیه، توزیع، عرضه و فروش مواد غذایی با اولویت **مراکز حساس** در ایام مذکور از جمله **مراکز بین راهی**، سلف سرویس، رستوران، رستوران سنتی، چلوکبابی، سفره خانه، آشپزخانه مرکزی، کترینگ، کبابی، اغذیه فروشی، عمده فروشی ها، میادین میوه و تره بار، فروشگاههای مواد غذایی در بازارهای موقت (در صورت فعال بودن) مانند بازارهای هفتگی، فصلی و روز بازارها و مراکز تولید، عرضه و سرو شیرینی (قنادی و کارگاه تولید شیرینی)، فروشگاه آجیل، خشکبار و نانوائی ها، مجتمع های خدمات رفاهی بین راهی و نظایر آن، با تأکید بر رعایت بهداشت فردی، ابزارکار، بهداشت و سلامت مواد غذایی و بهداشت ساختمان، آب مصرفی، دفع صحیح پسماند و فاضلاب، کنترل دخانیات و نظافت عمومی و گندزدایی سطوح

۳,۲. کنترل و نظارت و بازرسی بهداشت محیطی وسایط حمل و نقل مواد غذایی به ویژه وسایط حامل مواد غذایی بالقوه خطرناک در خصوص رعایت موازین بهداشتی و حفظ سلامت مواد غذایی

۳,۳. کلیه راهنماها و پروتکل های ابلاغی جهت کنترل عوامل محیطی مقابله با کووید ۱۹ در دستور کار قرار گیرد.

۴. کنترل دخانیات

۴-۱: کنترل مراکز و اماکن از نظر ممنوعیت استعمال و عرضه دخانیات به ویژه قلیان و برخورد قانونی لازم

۲-۴: برخورد قانونی لازم با عرضه و استعمال دخانیات در مراکز عرضه مواد غذایی به ویژه در مراکز عرضه مواد غذایی فعال در پارک ها و تفرج گاه ها

۳-۴: توجه به ممنوعیت تبلیغات دخانیات بر اساس دستورالعمل ابلاغی

۵. ثبت فعالیت ها

از روز ابلاغ برنامه کلیه فعالیت های همکاران مستقر در ستاد و مراکز جامع خدمات سلامت تابعه (وابسته و واگذار شده از طریق خرید خدمت) در صبح و عصر تحت عنوان اجرای برنامه مذکور تلقی و ثبت می گردد. همچنین ثبت فعالیت کارشناسان ممیزی فعال در دفاتر خدمات سلامت در طول برنامه نیز تحت عنوان برنامه فوق می باشد. ثبت کلیه گزارشات اکیپ های عملیاتی در سامانه سیب خواهد بود.

قابل توجه: در صورت هرگونه رخداد بهداشتی و شرایط اضطرار و طغیان بیماری های مرتبط با آب و مواد غذایی، ضمن بررسی دقیق موضوع در سریعترین زمان ممکن فرم گزارش فوری تکمیل طبق دستورالعمل مرتبط ارسال و مراتب از طریق سامانه بهداشت ۱۹۰ نیز گزارش گردد.

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

زمستان ۹۸